

KIRJALLINEN KYSYMYS 630/2007 vp

Suomalaisen maidon terveystvaikutukset

Eduskunnan puhemiehelle

Uusiseelantilaisen maataloustutkijan Keith Woodfordin kirjassa Devil in the Milk (Paholainen maidossa) vertaillaan niin sanottuja A1- ja A2-maitoja. Nimet tulevat valkuaisen beeta-kaseiinin kahdesta eri tyypistä. Kirjan mukaan suomalaiset lehmät lypsävät pääosin A1-maitoa, jonka beeta-kaseiinin tietyn ainesosan väitetään lisäävän muun muassa ykköstyypin diabetesta ja sydäntautien riskiä.

Väite perustuu hiirillä tehtyihin diabeteskokeisiin sekä 20 maan maidonkulutusta ja sydäntautien määrää koskeviin tilastoihin. Suomi nimitetään suurimmaksi A1-maidon kuluttajaksi ja ykköseksi myös sydäntautien sairastajana. Diabetes on myös räjähdysmäisesti lisääntynyt Suo-

messä, ja toki taustalta löytyy monia eri tekijöitä. Tiedemiehemme ovat tyrmänneet tämän tutkimuksen ja pitävätkin sitä uusiseelantilaisen maidon mainoskampanjana. Olisiko nyt syytä kuitenkin selvittää asiantila, jotta ihmisille ei jäisi väärää kuvaa? Suomalainen maito on tunnetusti terveellistä, ja näyttääkin siltä, että tämän kampanjan takana on kilpailijan mustamaalaaminen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko mietitty keinoja korostaa suomalaisen maidon terveystvaikutuksia ja teettää lisätutkimuksia sen taustaksi?

Helsingissä 28 päivänä tammikuuta 2008

Marja Tiura /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Marja Tiuran /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 630/2007 vp:

Onko mietitty keinoja korostaa suomalaisen maidon terveystaakkoja ja teettää lisätutkimuksia sen taustaksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Tasapainoinen ja monipuolinen ruokavalio on olennainen osa kansanterveyden perushoitoa ja sairauksien ehkäisyä. Monipuolisen koostumuksensa ansiosta maitovalmisteet ovat monen ravintoaineen, kuten kalsiumin, B- ja D-vitamiinin keskeinen lähde. Maidon positiivisia terveystaakkoja tutkitaan useissa tutkimushankkeissa. Maitoproteiinin ravitsemuksellinen arvo on tunnetusti hyvä ja tätä käsitystä ovat edelleen vahvistaneet viimeaikaiset tutkimukset. Kliinisissä tutkimuksissa on selvitetty mm. maitoproteiinien vaikutusta ruokahalun säätelyyn. Maitoproteiineissa luonnollisesti esiintyvät bioaktiiviset peptidit sääntelevät erilaisia fysiologisia toimintoja ihmisen elimistössä. Viime vuosina on tutkittu erityisesti bioaktiivisten peptidien verenpainetta alentavaa vaikutusta. Suuri kaupallinen mielenkiinto kohdistuu näihin verenpainetta säänteleviin peptideihin, joiden teho on osoitettu useissa tieteellisissä tutkimuksissa. Suomessa maidon myönteisiä terveystaakkoja tutkitaan erityisesti Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen MTT:n toimesta. Maito ja Terveys ry tiedottaa monipuolisesta ruokavaliosta sekä julkaisee aineistoa maidosta, maitovalmisteista ja niiden merkityksestä ravitsemuksessa.

Viimeaikaisessa keskustelussa on nostettu esille maidon negatiiviset terveystaakot erityisesti maidon proteiinin osalta. Keskustelussa on esitetty, että maidon proteiinin tietty geneettinen muoto (beta-kaseiini A1) aiheuttaisi ihmisillä muun muassa sydän- ja verisuonisairauksia sekä tyyppi 1 diabetesta. Saman proteiinin toisen geneettisen muodon (beta-kaseiini A2) ei sen sijaan ole katsottu olevan terveydelle vaarallinen. Väitteet perustuvat hypoteesiin, jonka mukaan A1-maidon beta-kaseiinista vapautuisi ruoansulatuksessa bioaktiivista peptidiä (beta-kasomorfiini BCM-7), joka imeytyisi verenkiertoon terveydelle haitallisin seurauksin.

Aiheesta tehdyt tieteelliset tutkimukset ovat ristiriitaisia eikä hypoteesia A1-maidon negatiivisista terveystaakkoista ole pystytty vahvistamaan tieteellisesti pätevillä koejärjestelyillä. BCM-7-peptidin vapautumista aikuisen ihmisten ruoansulatuskanavassa ei ole pystytty osoittamaan maidon nauttimisen jälkeen. Viimeisimmässä pätevillä koejärjestelyillä Australiassa tehdyissä kliinisissä tutkimuksissa ei voitu osoittaa, että A2-maito olisi terveystaakkoiltaan A1-maitoa parempaa.

Suomalaiset on näissä keskusteluissa nimetty suurimmaksi A1-maidon kuluttajiksi. Helsingin yliopistossa tehtyjen tutkimusten mukaan molempien suomalaisten päälehmärotujen (Ayrshire ja friisiläinen) maidosta A1- ja A2-maitoa on lähes yhtä paljon toisin kuin kysymyksessä todetaan. Osa lehmistä tuottaa molempia beta-kaseiinin muotoja. Erilaiset maidot sekoittuvat keskenään tilalla tai viimeistään meijerissä.

Maidon negatiiviset terveystaakot ja erityisesti yhteys sydän- ja verisuonisairauksiin liittyvät ensisijaisesti maidon sisältämään tyydyttyneeseen rasvaan. Suomessa sairastavuus sydän-

ja verisuonisairauksiin on laskenut ja kuolleisuus alentunut noin 80 % verrattuna 1970-luvun alun tilanteeseen. Keskeisin syy tähän kehityk-

seen on tyydyttyneen rasvan saannin väheneminen eri lähteistä, maito mukaan lukien.

Lisätutkimusten tekemistä maidon terveysvaikutuksista ei tässä vaiheessa pidetä tarpeellisena.

Helsingissä 20 päivänä helmikuuta 2008

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 630/2007 rd undertecknat av riksdagsledamot Marja Tiura /saml:

Har man tänkt på medel att framhålla den finländska mjölkens hälsoeffekter och att låta göra ytterligare undersökningar som bakgrund till detta?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

En balanserad och mångsidig kost utgör en väsentlig del av den grundläggande folkhälsovården och förebyggandet av sjukdomar. Mjolkprodukternas mångsidiga komposition gör dem till centrala källor för många näringsämnen, såsom kalcium, B- och C-vitaminer. Mjolkproteinets positiva hälsoeffekter undersöks inom flera forskningsprojekt. Mjolkproteinet har som känt ett högt näringsmässigt värde och de senaste undersökningarna har ytterligare bekräftat detta. I kliniska undersökningar har man bl.a. utrett mjolkproteinets effekter på regleringen av matlusten. De bioaktiva peptiderna i mjolkproteinet reglerar olika fysiologiska funktioner i människokroppen. De senaste åren har man särskilt undersökt de bioaktiva peptidernas blodtryckssänkande effekt. Peptider som reglerar blodtrycket och vars effekt har påvisats i flera vetenskapliga undersökningar är föremål för ett stort kommersiellt intresse. I Finland undersöks mjölkens positiva hälsoeffekter främst av Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT). Mjolk och Hälsa rf informerar om mångsidig kost samt producerar material om mjolk, mjolkprodukter och deras ställning i kost.

I den diskussion som förts den senaste tiden har man lyft fram mjölkens negativa hälsoeffekter särskilt i fråga om mjölkens protein. Det har förts fram i diskussionen att en viss genetisk form av mjölkens protein (betakasein A1) hos människor skulle orsaka bland annat hjärt- och kärlsjukdomar samt typ 1-diabetes. En annan genetisk form av samma protein (betakasein A 2) har däremot inte ansetts vara farlig för hälsan. Påståendena grundar sig på en hypotes enligt vilken det ur A1-mjölkens betakasein vid matsmältningen frigörs en bioaktiv peptid (betakasomorfin BCM-7) som enligt hypotesen sugs upp i blodomloppet med hälsovådliga följder.

De vetenskapliga undersökningar som har gjorts i ämnet är motstridiga och hypotesen om A1-mjölkens negativa hälsoeffekter har inte kunnat bekräftas genom vetenskapligt giltiga testarrangemang. Det har inte kunnat påvisas att BCM-7 peptiden frigörs i en vuxen människas matsmältningskanal efter att hon druckit mjolk. I de kliniska undersökningar som senast utförts i Australien med vetenskapligt giltiga testarrangemang har man inte kunnat påvisa att A2-mjolk i fråga om hälsoeffekter skulle vara bättre än A1-mjolk.

Finländarna har i dessa diskussioner kallats de största konsumenterna av A 1-mjolk. Enligt undersökningar gjorda vid Helsingfors universitet producerar de båda vanligaste koraserna i Finland (Ayrshire och frisisk) lika mycket A1-mjolk och A 2-mjolk till skillnad från vad som uttalas i frågan. En del av korna producerar båda formerna av betakasein. De olika mjolktyperna blandas sinsemellan på gården eller senast i mejeriet.

Mjölkens negativa hälsoeffekter och särskilt sambandet med hjärt- och kärlsjukdomar gäller i första hand det mättade fett som mjölken innehåller.

I Finland har fallen av hjärt- och kärlsjukdomar minskat och dödligheten har sjunkit ca 80 % jämfört med situationen i början av 1970-talet. Den viktigaste orsaken till denna utveckling är

att den mängd mättat fett som fås från olika källor har minskat, mjölken medräknad.

Att göra ytterligare undersökningar om mjölkens hälsoeffekter anses inte i det här skedet vara nödvändigt.

Helsingfors den 20 februari 2008

Jord- och skogsbruksminister Sirkka-Liisa Anttila